

MEMÒRIA HISTÒRICA

Les primeres 24 hores de la Mancomunitat

Avui fa 100 anys que es va crear el primer intent d'estructura d'estat al Palau de la Generalitat

Reportatge

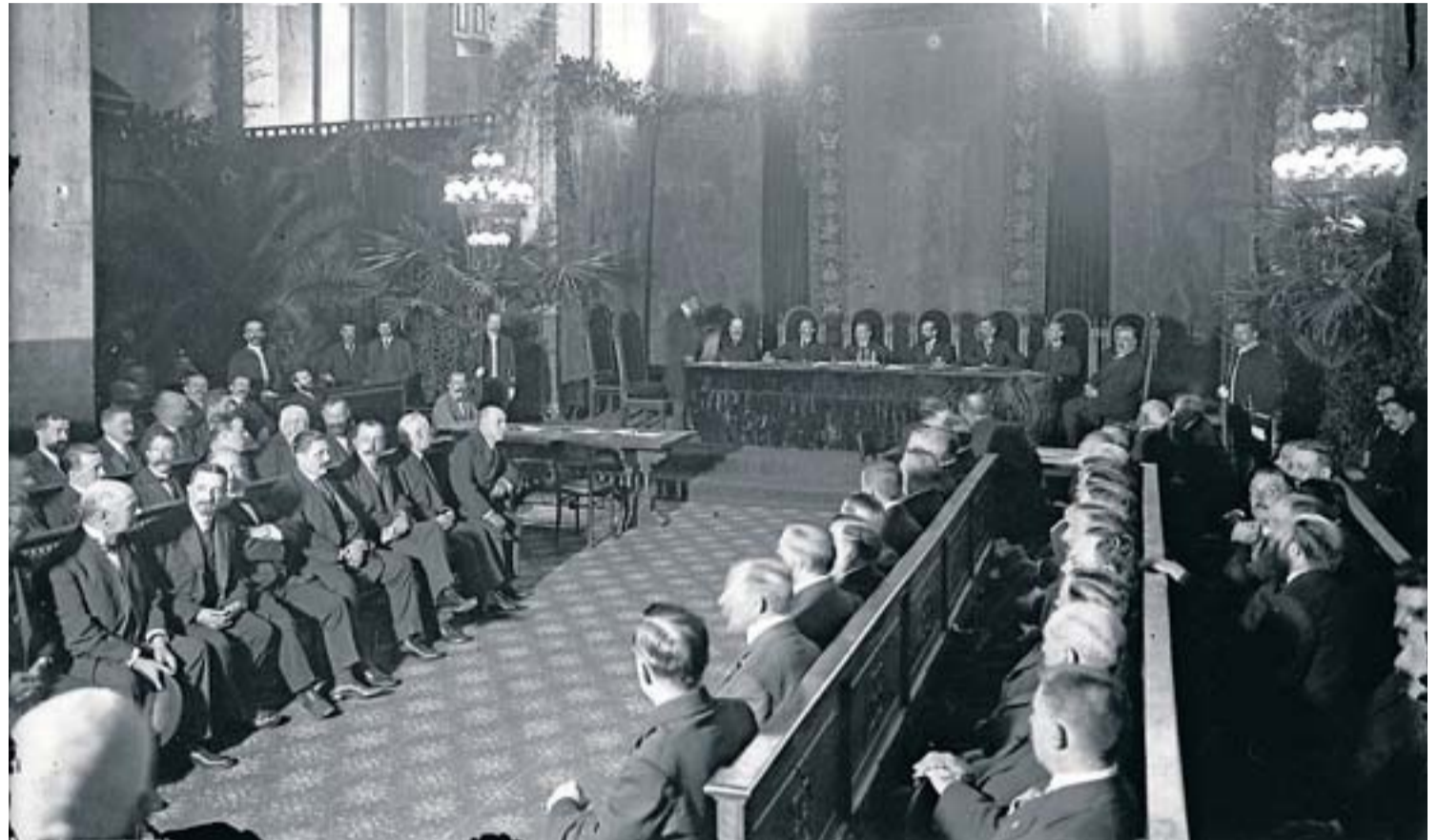
SÍLVIA MARIMON
BARCELONA

“**I**posant dins la fredor obligada de la fórmula reglamentària tota la vibració, tots els anhels i esperances del nostre sentiment de pàtria, declaro constituïda la Mancomunitat de Catalunya”. Així acabava el discurs que Enric Prat de la Riba va fer un dilluns a la tarda, avui fa cent anys. Era el 6 d'abril del 1914. Poques hores abans havia començat la primera sessió constitutiva de la Mancomunitat de Catalunya.

A les 12 del migdia, els diputats susprenien la sessió, i la reprenien mitja hora després per votar el nou president. Va ser escollit Enric Prat de la Riba per una àmplia majoria: 80 vots i 6 paperetes en blanc, les dels quatre lerrouxistes i dos més. A les cinc de la tarda un dels diputats declarava que esperava que la resta de regions imitessin Catalunya: “En aquests moments Catalunya està donant un gran exemple a les altres regions d'Espanya, les quals espera que voldran seguir-lo i imitar-lo per bé de totes les nacions”. Ningú ho faria. El decret de les mancomunitats, aprovat pel govern espanyol el desembre del 1913 era general, però només Catalunya el va reivindicar.

Una política espanyola hostil

Aquell 6 d'abril, Prat de la Riba va fer un discurs realista: “Des d'ara, des d'aquest moment, que gràcies a Déu hem pogut veure, Catalunya tindrà una institució que la representarà tota sencera, que donarà forma corporal a la seva unitat”. El president alertava que naixia limitat: “L'Estat, autoritzant les províncies a mancomunarse, no s'ha desensenyoriat de res, no ha traspassat a la Mancomunitat cap de les funcions que congestionen l'administració central. La Mancomunitat, que com a personalitat ho és tot, com a

NEIX LA MANCOMUNITAT

Enric Prat de la Riba en el moment de ser proclamat president de la Mancomunitat de Catalunya, en una assemblea constituent celebrada al Saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat. Era el 6 d'abril del 1914 i l'endemà mateix la Mancomunitat ja va prendre les primeres decisions. JOSEP BRANGULÍ

poder no és res”. La premsa catalanista estava eufòrica. “Després de mitja centúria de propaganda autonomista i de moviment nacional, hem arribat a la primera realització de l'Ideal català”, deia l'editorial d'*El Poble Català*.

L'endemà la Mancomunitat prenia les primeres decisions. Un dels seus primers acords va ser demanar a Madrid substituir la llei de jurisdiccions, perquè era un insult al dret i a la justícia. Els diputats també van reivindicar que es posés fi a la Guerra del Marroc, un conflicte que “obligava la joventut a emigrar a terres llunyanes”. Es va votar homenatjar Pi Margall, amb l'edi-

ció completa de les seves obres, i es va reivindicar la construcció del ferrocarril del Noguera Pallaresa.

No havia estat fàcil arribar fins aquí. Des de principis del segle XX el problema català era una qüestió de primer ordre per a la política espanyola. Rovira i Virgili escriuria que la política madrilenya era “fortament hostil” a fer cap concessió a les aspiracions de Catalunya i, com que estaven segurs de no haver de tenir-li por, creien poder-la “bufetejar impunement”. El literat Ramón Pérez de Ayala amb les seves cròniques publicades a *Espanya Nueva* de Madrid explicava com la llengua

Pacifista
Els diputats van demanar posar fi a la Guerra del Marroc

catalana semblava el soroll de “*la incontinencia del intestino bajo los efectos de un laxante*”. Antonio Zozaya, a *El Liberal*, deia que el català estava en via de desaparició, arraconat a les masies. La gestació de la Mancomunitat també va ser complexa: va sobreviure a la Setmana Tràgica i a més d'un daltabaix polític. Va tenir una vida breu, va desaparèixer amb el cop d'estat de Primo de Rivera del 1923. Molts dels seus projectes van quedar guardats en una carpeta. Altres projectes, però, han sobreviscut a dues dictadures i avui són el vaixell insígnia de la cultura, com la xarxa de biblioteques. —

La Mancomunitat, clau en la història del Barça

Reportatge

TONI PADILLA
BARCELONA

El dilluns 6 d'abril del 1914 la premsa esportiva parlava de la Festa del Pedal. Però eren anys en què el futbol no deixava d'aixecar passions i cinc dies abans un partit entre l'Espanya i el Barça havia acabat amb aficionats i juga-

dors esbatussant-se sobre el terreny de joc. Però el Barça patia certa inestabilitat per culpa del seu èxit. S'havia traslladat al camp del carrer Indústria i cada cop més persones s'identificaven amb un club ja llavors dividit en bàndols. Gamper havia dimitit el 1913 i el seu successor, Francesc de Moxó, guanyava en assemblea el polític de la Lliga Regionalista, Gaspar Rosés, i el militar Joaquim Peris de Vargas.

La Lliga Regionalista, el partit catalanista conservador de l'època, feia temps que seguia de prop el Barça. A partir del 1907 apareixen els primers socis afins a la Lliga i els primers articles sobre el Barça a les pu-

blicacions d'aquest partit. El 1914, per exemple, a *Nostra Bandera* atacaven Gamper per haver insultat els jugadors durant un partit contra l'*Stuttgarter Kickers*. A *Nostra Bandera* feien campanya per escollir Gaspar Rosés, regidor de l'Ajuntament de Barcelona, com a president, però van haver d'esperar.

El polèmic militar Joaquim Peris de Vargas va aconseguir la presidència després d'atiar la divisió interna, forçant la dimissió de De Moxó primer i d'Àlvar Pesta després. Peris de Vargas, famós per la frase “El Barça sóc jo”, va haver de plegar quan l'hi van ordenar els seus superiors militars. Amb ell, el club era un desgavell, ja que la massa social afi a la Lliga Regionalista feia la vida impossible a un militar centralista.

Un cop dimiteix Peris de Vargas, el catalanisme del Barça no deixa de créixer. El 1916 per primer cop una

Història
Entre el 1914 i el 1918 el Barça, de mica en mica, es va decantar cap al catalanisme

senyera presideix les oficines –al costat de la bandera espanyola i la del club–. També el 1916 arriba a la presidència el primer president del club obertament catalanista, Gaspar Rosés, que apostarà pel català com a llengua d'ús intern al club.

Però el pas definitiu arriba el 18 de novembre del 1918, quan el govern de la Mancomunitat presenta la campanya de l'Estatut d'Autonomia. Gamper, que havia tornat a la presidència, va sumar ràpidament el Barça a la campanya. Aquell suport va provocar el famós article a *La Veu de Catalunya* del 25 de novembre de 1918 en què es deia que el Barça “d'un club de Catalunya ha passat a ésser el club de Catalunya”. El 1919 el Barça per primer cop participa en els actes de l'Onze de Setembre, amb Ricard Graells de president. El camí ja no tenia marxa enrere. —